

Builki bayram Azərbaycanın bütün suveren ərazisində keçirilməsi ilə əlamətdardır

İslam aləmində on bir ayın sultanı adlandırılan Ramazan ayı başa çatdı. Müsəlman dünyası hər il olduğu kimi, bu il də Ramazan bayramını qeyd edir.

Bu müqəddəs bayram münasibətilə Prezident İlham Əliyev Azərbaycan xalqını təbrik edib. "Ramazan ayı insanların qəlbini və təfəkkürünü nurlandıran, onları əmin-amanlığa, vəhdətə, əxlaqi saflığa dəvət edən mübarək aylardandır. Müqəddəs kitabımız "Qurani-Kərim"in nazil olduğu bu ayda müsəlmanlar Uca Yaradan qarşısında vicdani borc və vəzifələrini ləyaqətlə yerinə yetirmək, mənəvi-əxlaqi zənginliyin fərəhini yaşamaq fürsəti qazanırlar". Bu fikirlər dövlət başçısının xalqa təbrikində yer alıb.

Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, xalqımız taleyinin ən çətin dövrlərində belə öz tarixi köklərini, milli-mədəni dəyərlərini, adət-ənənələrini qoruyub saxlayıb.

Azərbaycan xalqı tarixinin müəyyən dövrlərində çox çətin sınaqlarla qarşılaşmalı olub. Elə zamanlar olub ki, xalqımızı öz milli-mənəvi, dini düşüncələrindən ayırmağa, adət-ənənələrini unudurmağa çalışıblar. Çox da uzaq olmayan keçmişimizə nəzər salaq. Azərbaycan Respublikası ötən əsrin yetmiş ilini Sovet İttifaqının tərkibində keçirməli oldu. Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı (SSRİ) adlandırılan o nəhəng imperiyanın qəsdı Azərbaycan xalqına milli yaddaşının bir sıra məqamlarını, tarixinin bir çox səhifəsini, eləcə də dini dəyərlərini unudurmaq idi. Lakin bütün cəhdləri gözlədikləri nəticəni vermədi. Sovet ideologiyasının yetmiş ildə apardığı antitəbliğət və qadağalar soydaşlarımızın yaddaşından milli-mənəvi dəyərlərini, dini inanclarını silə bilmədi. Müsəlmanların əziz bayramı - Ramazan bayramı o illərdə də bütün qadağalara rəğmən qeyd olundu.

Dini azadlıqların olmadığı Sovet İttifaqı dağılandıqdan sonra bu müqəddəs bayram müstəqil Azərbaycanda yenidən geniş şəkildə keçirilməyə başlandı. Ramazan bayramı 1993-cü ildən Azərbaycanda dövlət səviyyəsində qeyd olunur. Azərbaycan xalqı bu gün haqlı olaraq, tarixin olduqca ağır imtahanlarından mətanətlə, üzüağ çıxdığı, sərt qayda-qanunlara boyun əyərək milli-mənəvi, dini dəyərlərindən əl çəkmədiyi, adət-ənənələrini unutmadığı üçün fəxr edir, qürur duyur.

Dövlət başçısının vurğuladığı kimi, islam dünyasının ayrılmaz hissəsi olan Azərbaycanda dini bayram və mərasimlər hər il qeyd olunur və müsəlman aləmi ilə mənəvi həmrəyliyimizi təcəssüm etdirir: "Builki Ramazan bayramı həm də otuzillik düşmən tapdağından azad edilmiş dədə-baba yurdlarımızda, Azərbaycanın bütün suveren ərazisində keçirilməsi ilə əlamətdardır".

Təəssüflə yada salırıq ki, işğal olunmuş ərazilərimizdə maddi-mədəniyyət və dini abidələrimizin dağıdılması, talan edilməsi, mənimənilməsi, mənşəyi və təyinatının dəyişdirilməsi kimi vandalizm siya-

səti illərdir ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüz və işğal siyasətinin tərkib hissəsidir. 1990-cı illərdə Azərbaycanın özəli torpaqlarının iyirmi faizini zəbt edəndə işğalçı ölkə eyni siyasəti yürütdü. Qəsbkarlar həmin ərazilərdən - Qarabağdan və Şərqi Zəngəzurda tariximizin izlərini silmək üçün hər cür vəhşiliyə əl atmaqdan çəkinmədilər. Mədəni, dini abidələrimizi dağıtdılar, yandırdılar. Təcavüzkar ermənilər işğal altında olan torpaqlarımızdakı məscidlərdən tövlə kimi istifadə etdilər. Nəzərə çatdıraq ki, mənfur ermənilərin bu əməlləri yalnız Azərbaycan xalqı üçün deyil, bütün dünya müsəlmanları üçün heysiyyət məsələsi idi.

Rəsmi məlumata əsasən, işğal altındakı Azərbaycan torpaqlarında təsbit olunan tarixi-dini abidələrin sayı 403-dür. Həmin abidələrdən 67-si məscid, 144-ü məbəd, 192-si ziyarətəgahdır. Dağlıq Qarabağ və ətraf rayonların ərazilərində rəsmi fəaliyyət göstərmiş 67 müsəlman məscidinin (Şuşada 13, Ağdamda 5, Füzulidə 16, Zəngilanda 12, Cəbrayılda 5, Qubadlıda 8, Laçında 8) 63-ü tamamilə, 4-ü isə qismən dağıdılaraq yararsız hala salınıb.

Ermənistanın işğalçı otuz ilə yaxın davam etdi. Azərbaycanlılar öz dədə-baba yurdlarına, doğma ocaqlarına həsrət qaldılar. Otuz ilə yaxın Qarabağda, Şərqi Zəngəzurda azan səsi eşidilmədi.

2020-ci ilin payızında, Ermənistanın növbəti təxribatı nəticəsində başlayan və 44 gün çəkən Vətən müharibəsində haqq, ədalət qalib gəldi. Azərbaycan Ordusu işğalçı Ermənistanın silahlı qüvvələrini məğlubiyyətə uğradaraq Vətən torpaqlarını azad etdi.

Bu möhtəşəm Zəfərimizdən sonra Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda həyata keçirilmə-

yə başlayan geniş tikini-bərpa, quruculuq işləri çərçivəsində erməni vandallarının işğal illərində dağıtdıqları məscidlərimiz, ziyarətəgahlarımız, məbədlərimiz də təmir olunur, yenidən qurulur.

2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi lokal xarakterli anti-terror tədbirləri nəticəsində ölkəmizin suverenliyi tam bərpa olundu. Artıq Azərbaycanın bütün bölgələrindən azan səsləri eşidilir. Bu il respublikamızın digər əraziləri kimi, Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda da Ramazan bayramının qeyd olunması xalqımızın ən böyük sevincidir.

Oruc tutmaq müsəlmanlar üçün vacib ibadətlərdən biridir. Ramazan ayını müsəlmanlar üçün digər aylardan fərqləndirən, müqəddəsləşdirən hadisələrdən biri islam dininin müqəddəs kitabı "Qurani-Kərim"in Məhəmməd Peyğəmbərə (s.a.v.) Ramazan ayının gecələrinin birində nazil olmağa başlamasıdır. Orucun müddəti Ramazan təqvimləri, səhər və şamda azan vaxtları ilə müəyyən olunur. Bir ay ərzində hər gün səhər dan yeri söküləndə başlayıb axşam günəşin qürub etdiyi anadək davam edir. "Qurani-Kərim"də buyrulur ki, səhər açılınca, ağ sap qara saptan fərqlənincəyə qədər yeyib için; sonra gecəyə qədər orucunuzu tamamlayın...

Oruc ibadətinə əməl edənlər üçün müəyyən saatlarında yeyib-içməkdən tamamilə imtina edirlər. Lakin orucun dəyəri yalnız ac qalmaqla ölçülmür. Həzrət Məhəmmədin (s.a.v.) hədislərində də bu barədə vurğulanıb. Məhəmməd Peyğəmbər (s.a.v.) buyurub: "Kim yalan danışmağı və yalanla iş görməyi tərk etməzsə, Allah həmin şəxsin yemək-ic-

məyi buraxmasına (ac qalmasına) qiymət verməz".

Bu ibadətin məqsədi insanı mənəvi cəhətdən saflaşdırmaq, pisliklərdən arındırmaq, doğru yola, xeyirxah işlər görməyə sövq etməkdir. "Qurani-Kərim"in əl-Bəqərə surəsinin 183-cü ayəsində buyrulub: "Ey iman gətirənlər! Sizdən əvvəlkilərə vacib edildiyi kimi, sizə də oruc tutmaq vacib edildi ki, bəlkə (pis əməllərdən) çəkinəsiniz".

Ramazan ayı insanın öz mənəvi qüsurlarını, nöqsanlarını aradan qaldırması baxımından olduqca vacib və əhəmiyyətlidir. İnsan dərk edir ki, ağılı, imanını, iradənin köməyi ilə nəfsinə hakim ola bilər. Oruc tutan yalnız qidalandıqdan imtina etməli deyil, eyni zamanda qeybətdən, yalandan uzaq olmalı, dilinə nalayiq söz gətirməməlidir.

Bu müqəddəs ay bəşər övladını əxlaqi paklığa, humanizmə, birliyə, bərabərliyə dəvət edir, ona böyük mənəvi zövqlə yerinə yetirdiyi savab, xeyirli əməllərinin sevincini yaşadır.

Dövlət başçısı İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, orucluğu sınaqlarından alınacaq çıxan inanlı vətəndaşlarımız Ramazan ayını qürur və şükranlıq hissləri ilə yola salırlar: "Ölkəmizin hər yerində xalqımıza xas xeyriyyəçilik və yardımlaşma tədbirləri həyata keçirilir, şəhidlərimizin ölməz xatirəsi minnətdarlıqla yad edilir. Ümidvaram ki, dua və niyyətləriniz Tanrı dərğahında qəbul olunacaq, bu mübarək bayram xeyirxahlığın, şəfqət və mərhəmət duyğularının təntənəsinə çevrilərək cəmiyyətimizdə birliyi və həmrəyliyi daha da gücləndirəcək".

**Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"**